ANUL VI. No. 9. 1 MARTIE 1865

NATURA

JURNAL,
PENTRU PROPAGAREA SCIINȚELOR POSITIVE ÎN ROMANIA.

Redactorĭ: Dr. C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

Domni Abonațĭ care nu priimesc regulat jurnalul Natura, sunt rugațĭ a reclama la Redacțiune, Strada Seraphim ce 'ĭ ḑice și a Pensionatului (lângă Colțea) Nr. 10.

INSTRUCȚIA SI EDUCAȚIA

PUNCTUL DE PLECARE

Ne se poco io vi dia, da imputar sono
Che quanto io posso dar, tutto vi dono.
Ariosto.

Daca pucin vĕ daŭ nu sunt de imputat,
Căci cât pot da tot vĕ daŭ.

Orĭ ce reflexie dréptă făcută de pressa română asupra educațieĭ nóstre naționale, intrând în ordinea ideilor ce ne am propus a tracta în primul articol al jurnaluluĭ nostru, va găsi aci un loc și o vom reproduce permitĕndu-ne a face asupră'ĭ propriile nóstre observațiĭ.

Iată ce citim într'un jurnal român:

„De când guvernemĕntele au învĕțat pe popolul român, că apathia și indifferința în materie de religiune este și se numesce *philosophie*, că indifferința în questiunĭ de patrie și de onóre este și se numesce *prudință*, că străinismul, că abandonarea patrieĭ în mâna streinuluĭ. este și se numesce *tolerență*, *civilisațiune*, că, a nu ține la naționalitate este și va sĕ ḑicĕ *cosmopolitism*, expresiunea cea maĭ înnaltă a civilisațiunĭ; de când guvernanțiĭ în fine, nu'șĭ au luat altă misiune de cât să demonstre prin tóte midlócele guvernaților, că onórea și patria sunt numaĭ nisce fictiunĭ alle inimelor slabe, că încrederea este o lașitate, că adevĕrata onóre este aceea care să pórtă pe pept, iar nu aceea care locuesce în inimă, că adevĕrata mărire este în adaosul de galóne, că adevĕrata viață sunt ospețele, desfrînarea și orgia; de atuncĭ popolul român degenerat, cu corpul în maladie și cu inima în slăbiciunĭ, devine din ḑi în ḑi batjocura streinuluĭ, disprețul în ochi luĭ chiar. . . . Și sentimentul de onóre și sentimentul de patrie au ajuns să fie în acest popor doĕ expresiunĭ spre deridere și batjocoră“ Culorile tabloului ni se par cam întunecóse. Autorul acestor rîndurĭ întrebându-se daca este vre-un midloc ca popolul român și societatea română să ésă o dată din acest materialism innobile și grosolan, din acéstă stare așa de pucin înveselitóre, găsesce remediul în ceea ce el numesce fondarea *Opiniuneĭ publice*, pentru a căria desvoltare, consolidare și celebrare să concurăm toțĭ guvernanțĭ și guvernațĭ. N'am fi din secolul nostru daca n'am cunósce acéstă forță ascunsă, și nepipăită dar iresistibilă care se numesce *Opiniunea publică*. Dar ne întrebăm cum va fi cu putință de a se forma opiniunea publică, de a'ĭ consacra un cult înaintea căruia să ne închinăm toțĭ când în celle maĭ multe spirite nu se află de cât ignorență, semi-ins-

trucţie, saŭ zăpăcélă? Ca să se formeḑe o opinie publică demnă de a i-se face un cult, trebuesce o intelliginţă cu totul superióră şi vastă într'un număr considerabil de cetăţenĭ, cetăţeni ce vor fi capabilĭ ca s'o represinte şi s'o conducă, trebuesce o instrucţie respândită în tóte clasele societăţi ca să pótă înţellege acéstă opinie publică, ca săĭ pótă pricepe tendinţele şi la trebuinţă să le examine şi să le controle Trebue ca térra întrégă sa'şĭ studie şi să'şĭ înţellégă bine trebuinţele şi interesele pentru ca opinia publică să represinte într'adevĕr aceste trebuinţe, ĭar nu să fie expresia unor interese parţiale, saŭ unor pasiunĭ exclusive!

Decĭ ne întrebăm cum va fi cu putinţă să ajungem la un assemenea resultat când *Instrucţia* este aşa de pucin respîndită în ţérra nóstră şi în diversele clase alle societăţi; când popolul se afla într'o ignoranţă complectă, când în classele de mijloc nu există de cât o spoială saŭ o semi-instrucţie, icĭ şi colea (căcĭ trebue să constatăm tot) câte-va intelliginţi într'adevĕr vaste şi superiore, când clasele bogate (ca să nu ḑicem superióre) şi vechĭ boeri aĭ ţerri nu fac nimic ca să'şĭ măréscă orizontul cunoscinţelor. . . . când cu un cuvânt *Instrucţia* este neîngrijită, părăsită, neconsiderată, şi intelliginţele ignorante, confuse, neluminate,

Ne întrebam cum va fi cu putinţă ca să creăm o opinie publică, demnă de a priimi un cult, când acel număr de cetăţeni cu intelligintă într'adevĕr vastă şi superióră, capabilĭ de a o represinte şi a o conduce, nu vor avea în inimele lor nobleţa sentimentelor înnalte şi aspiraţiilor generóse şi patriotice; când în tóte classele societăţi nu se vor descepta instinctele frumóse alle inimeĭ către *Onest* către *just*, către *Frumos* ast-fel în cât opinia publică, în efervescenţa (fierberea) luptelor, controlată de dênsele, să nu devieḑe şi să se rătăcéscă, când în térra întrégă moralitatea nu va fi onorată şi respîndită, când cu un cuvênt:

Educaţia nu va fi obiectul preocupaţiĭ tutulor, cultul (daca e vorba de cult) ce toţĭ trebue să cătăm a înnălţa.

Cu cât maĭ mult se gîndesce cine-va cu atât ajunge la acéstă convicţie, că *Instrucţia şi Educaţia* este lipsa de care suferă şi lîngezesce societatea nóstră, causa tutulor relelor de care toţĭ se plâng.

Cu cât maĭ mult se gîndesce cine-va cu atât ajunge a se convinge că daca o naţie (cum am ḑis'o în numĕrul precedent şi cum o vom repeta-o în acest numĕr, dóră un spirit superior în acelaş timp june şi viril şi într'o posiţiune înnaltă s'ar pasiona de acest adevĕr), că daca o naţie se întórce şi se învîrtesce în cerculul viţios al acelloraşĭ ratăciri, al acelloraşĭ zăpăceli, al acelloraşĭ descuragerĭ, demoralisaţiĭ şi nenorociri, acéstă provine din causă că a început zidirea de la vîrf iar nu de la basă, că a aruncat în aer petrele edificiuluĭ saŭ le a aşeḑat fără artă pe un terrâm nisipos, nestabl şi fără nicĭ o consistenţă; acésta provine din causă că conductori eĭ n'aŭ atrasŭ attenţia seriósă a tutulor asupra adevĕruluĭ care le arată că omul social şi politic repausă pe omul intellectual şi moral, precum vîrful repausă pe fundament; acésta provine din causă că luminătorii ei n'au cunoscut saŭ aŭ perdut din vedere legea fondamentală ce ne arată Philosophia istoriei şi care se desfăşură lămurit din studiul aprofundat al tutulor societăţilor umane, lege ce se póte formula în chipul următor:

„Există un rapport constant între starea intellectuală şi morală, între starea „mintală a popilor, şi starea lor socială şi

„politică care *inevitabil* se modelà după cea d'ântêiŭ."

Şi pentru că starea mintală a Naţieĭ nóstre a fost neîngrijită, regenerea socială şi politică a fost anarchică, chaotică saŭ himerică.

Ânc' o dată să ne adresămŭ la causă, iar nu la effect şi toţĭ patrioţĭ Românĭ, toţĭ publicisti, toţĭ ómeni nostri de Stat, toţĭ ómeni de bine să nu încetede de a'şi îndrepta tótă intilliginţa şi tótă activitatea către acest scop. Âncŏ primul pas, cel d'al duoilea va veni în urmă[1])! E.

1) Suntem convinşĭ că vechi abonaţĭ aĭ jurnaluluĭ *Natura* vor vedea cu bucuria mica innovaţie ce am întrodus în jurnalul D-luĭ Barasch destinând un articol în care cătam a face cunoscute şi apărăm trebuinţele *Instrucţieĭ şi Educaţieĭ* în ţérra nóstră. Tótă ceea laltă parte a jurnaluluĭ remâne ast-fel precum a fost înţellésă de reposatul şi regretabilul Dr. Barasch şi de D. Ananescu vechĭul redactor al Natureĭ *împreună cu* D. Borasch şi actualul redactor al acestuĭ jurnal. Vor fi sperăm veseli vechi abonaţi aĭ Natureĭ că un jurnal, ce au avut atâta timp în mână şi l'aŭ protectat ast-fel âncât să se stabiléscă între el şi Domnialor un fel de rudenie, cată dupŏ măsura putinţelor redactorilor seĭ, să cheme atenţia tutulor Romanilor siriósi asupra trebuinţeĭ celleĭ-maĭ vitale a societăţi nóstre: *Instrucţia şi Educaţia.* Sperăm că vor continua a acorda intelliginta Dumnélor sympathie şi protecţie *Natureĭ* caria âncŏ o dată, îĭ vom conserva culórea şi tendinţa primitivă.

Facem maĭ cu sémă apel către profesori şi institutori rugându'i să ne vie în ajutor prin luminele Dumnélor ast-fel în cât să purtăm cu onóre, demnitate, şi fortă Drapelul pacific împrejurul caria trebue a ne grupa compact cu toţi: *Instrucţia şi Educaţia — Regenerarea intellectuală şi morală.* E.

GROTTA (pestera) DE LA POLOVRACĬ

In vara anuluĭ 1863, am făcut o escursiune geologică în ţérra nóstră, studiând într'un mod general o mare parte din lanţul Carpaţilor: de la Baia de Aramă (districtul Mehedinţĭ) pînă la Tîrgovişte, şi am putut să mĕ încredinţez prin mine însu'mĭ că, dacă pe d'o parte avem situaţiunĭ care rivalisă în frumuseţe (dupŏ cum am dis şi în altă parte) cu celle din Elveţia; pe d'alta avem în munţiĭ nostri avuţiĭ immense, precum: piatră de var, piatră de pavat, marmoră, granit, gyps, argil, sare, cărbunĭ de pămênt, fer, aramă, argint, aur, păcură şi o mulţime de ape minerale. Ca să tragem un folos real dintr'aceste avuţiĭ, nu e destul să ne mulţumim a le avé spre a ne uita la dênsele, ci trebue să le exploatăm, să le tăiem, să le transportăm şi să le întrebuinţăm.

Guvernul nostru ar trebui să îndrepteze attenţia şi activitatea sa spre acest isvor de avuţie al ţerreĭ, ca cu timpul să nu maĭ fim siliţĭ a cumpăra de la alţiĭ petre de pavat, de cualitate mult inferióră a lor nóstre, cu deosebire numaĭ că sunt lucrate pe când alle nóstre staŭ neatinse, ast-fel dupŏ cum le a aşedat Natura atuncĭ când elle s'aŭ format*).

Nu 'mĭ propuiŭ a vorbi acum despre natura pămêntuluĭ Românieĭ, despre mineralele şi petrele ce avem în munţĭ, niciĭ despre întrebuinţarea lor, voesc numaĭ a face o mică descriere lectorilor nostri, despre frumuseţele natureĭ la munţĭ, oprindu-mĕ la grotta de la Polovracĭ, care este una din celle maĭ frumóse în Europa.

Polovracĭ este un sat mic în districtul Gorgiuluĭ, unde se află şi monastirea de acel nume, aşiedată la pólele munteluĭ pe malul stâng al olteţuluĭ. — Olteţul saŭ Oltul cel mic venind din Transilvania, taie munţi care aicĭ aŭ o înălţime colosală, la a căror vedere călĕtorul pare că se află în facia colónelor erculeene. În cósta munteluĭ de par-

*) Ce să scim ce avem şi ce folos putem trage din materiile nóstre minerale, este de neapărată trebuinţă ca maĭ nainte de tóte să se ridice *charta geologică* a ţerreĭ întregĭ.

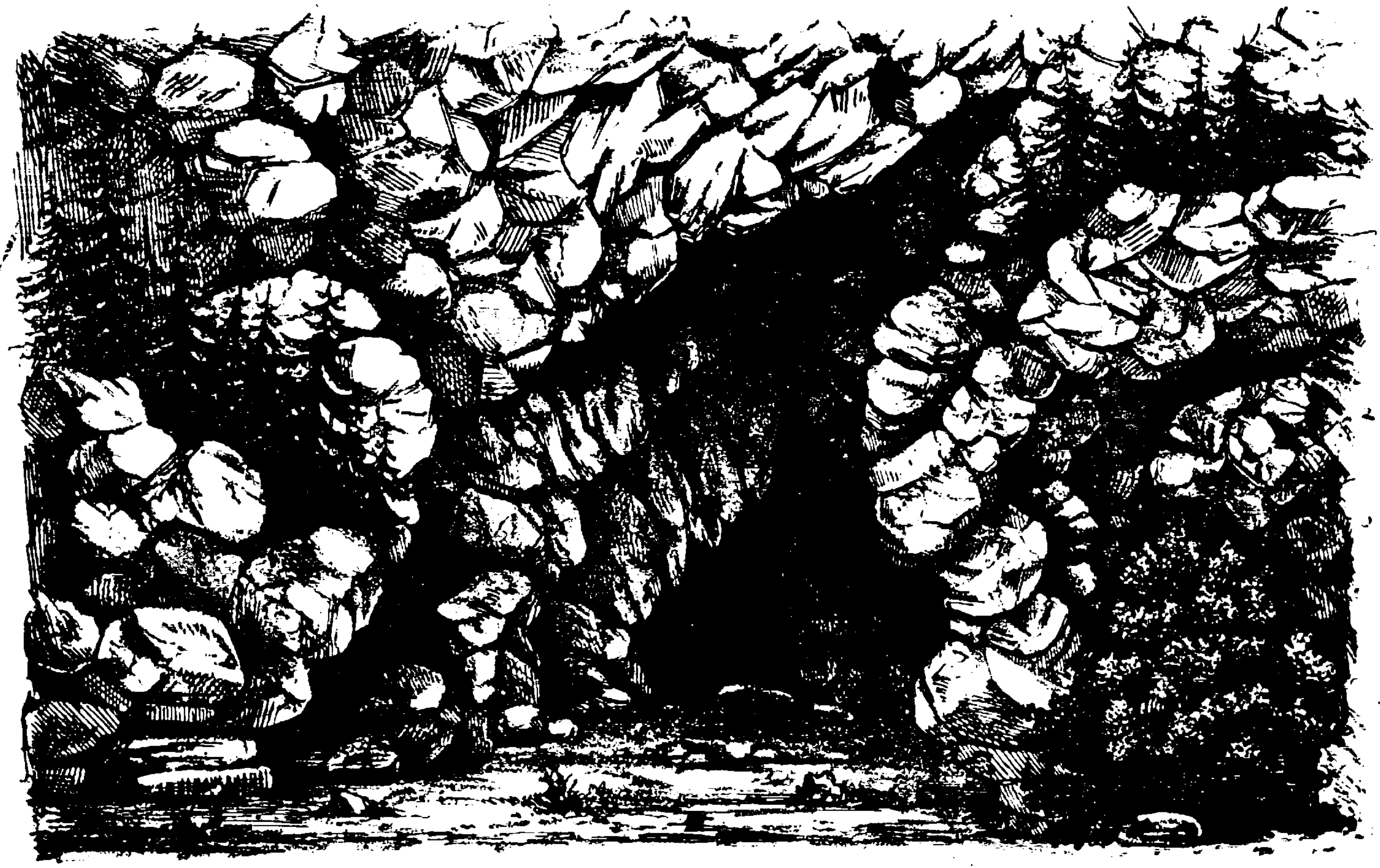
tea mônăstiri se află renumita grottă, avênd în faciă muntele oppus, iar poteca ce duce acolo este anevoie de strĕbătut, în lungul cáriea se aude sgomotósa şi în fiorătórea murmură a Olteţuluĭ. Acest rîŭ curge repede în fundul prăpăstieĭ cărând în albia luĭ petre rostogolite de differite naturĭ: porfir, granit, pudingă, (pietri micĭ lipite şi întărite cu nisip) şi nisip aurifer.

Ajungênd la intrarea grotteĭ ce are o formă triangulară şi vĕḑênd întunerecul ce domnesce într'ênsa, pare că un fior rece ne strebate corpul. Insoţit de duoĭ conductorĭ cu torţe aprinse, am putut risipi întunerecul şi ne am preumblat în âutrul eĭ în differite sensurĭ vr'o două ore, fărŏ să-ĭ dau de fund; ea nu e dréptă, ci are o mulţime de cotiturĭ ce se întind la o mare distanţă, se ḑice că nicĭ nu i ar fi găsit pîn'-acum marginile. Ceea ce ne isbeşte la prima vedere âncŏ dela intrare, sunt nisce corpurĭ conice de natură calcarósă, respândite atât pe bolţile cât şi pe pardoseala grotteĭ. Acestea sunt ceea ce se numesc *Stalactite*; elle se fac din apele încărcate de materiĭ calcarósе ce se strecóră prin munte, şi ajungênd pe bolta grotteĭ, pârtea fluidă se evaporéḑă şi calcarul (varul) se întăresce şi se depune în formă de straturĭ conice, aşeḑate unele peste altele, formându-se ast-fel pe tavan nisce corpurĭ lungăreţe ca căpăţînele de zahăr rêsturnate şi se numesc Stalactite. Prisosul de apă dupŏ boltă pică jos, căcĭ pică neîncetat printr'ênsa, şi se urméḑă acellaşĭ fenomen, adicŏ: materiile calcarόse se depun în sens învers formând conurĭ drepte; acestea se numesc *Stalagmite* şi n'au un canal central ca celle de sus. Când stalactitele de sus se împreună cu stalagmitele de jos se forméḑă atuncĭ nisce colóne de mărimĭ şi forme variate ce pare că sunt sculptate împrejur, dupŏ cum se vede în allăturata gravură copiată dupŏ natură.

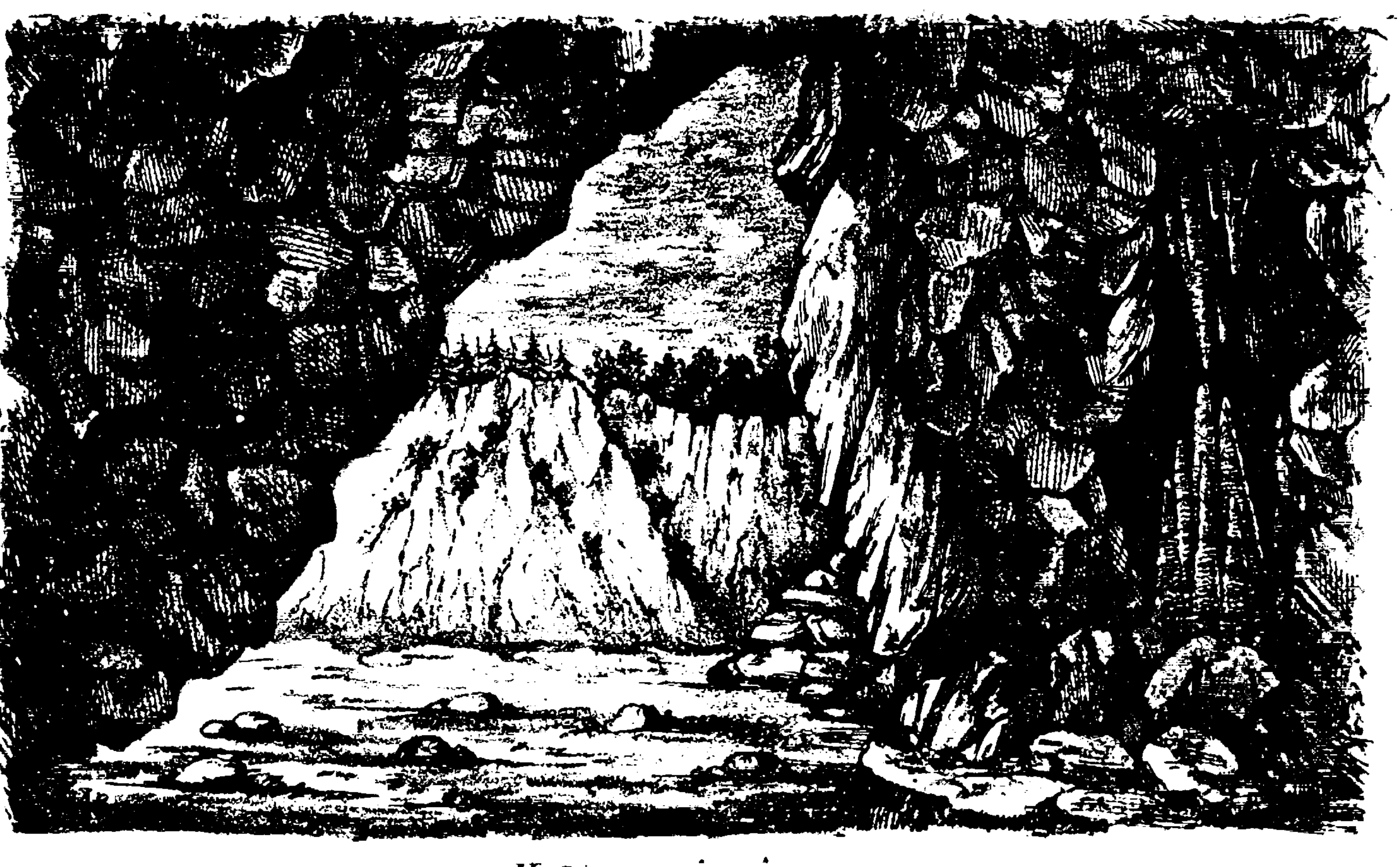
Inaintând în profunditatea asteĭ grotte nu vedém de cât assemenea corpurĭ din ce în ce maĭ frumóse şi maĭ variate imitând formele turnurilor, colónelor, cupolelor etc; din distanţă în distanţă, dam peste micĭ basine cu apă limpede strecurată din muntele pietros avênd pe marginĭ încruntaţiunĭ de forme variate. Attenţia nóstră s'a oprit asupra uneĭ colóne formate din împreunarea stalactitelor de sus cu a stalagmitelor de jos; dar ceva rar, care n'am vĕḑut în alte grotte din Europa, ca colóna să fiă formată din adunătura maĭ multor stalagtite şi stalacmite micĭ avênd aspectul uneĭ colóne sculptate, am admirat producţiunile natureĭ în sênul pămĕntuluĭ, adorând forţa care presidă la aranjarea părticelelor în corpurile neînsufleţite. Astfel naturalişti strebatênd în sênul pământuluĭ, prin interiorul grottelor a putut studia legile natureĭ şi explica multe dintr'însele; uniĭ aŭ mers maĭ departe, vĕḑênd aceste formaţiunĭ petróse şi aŭ creḑut că petrile *cresc* ca corpurile organisate din regnul vegetal şi regnul animal. Acéstă idee a fost îmbrăcişată în timpurile mediane de maĭ mulţĭ naturalişti şi chiar în secolul trecut de marele naturalist Tournefort. Acéstă idee însă sciinţa nu o admite; pietrele nu sînt înzestrate de nicĭ o forţă analogă cu forţa vitală în virtutea căria corpurile organisate singure *nasc, cresc,* se *nutresc* neîncetat, *trăesc* în alte cuvinte, apoĭ se reproduc şi mor în celle din urmă.

La eşire am avut una din celle maĭ frumóse panorame produse prin reflectul lumineĭ de muntele oppus. A.

GROTTA DE LA POLOVRACĬ

Vederea din afară

Vederea din àntru

ISTORIA NATURALĂ A BOULUÏ

Suprafacia pămêntuluï împodobită cu verdeaţă este fondul din care omul şi animalele trag subsistenţa lor. Tot ce are viaţă în natură trăesce d'asupra celuï ce vegetéză şi vegetalele trăesc pe rĕmăşiţele celor ce aŭ trăit şi aŭ vegetat altă dată. Dumneḑeŭ creând primele individe din fiecare specie de animal saŭ de vegetal, nu numaï c'a dat o formă pulbereï pămêntuluï, dar a făcut'o viă şi însufleţită, închiḑênd în fie-care individ, o cătime maï mare saŭ maï mică de principe active, de molecule (părticele micï) organice viï, nedestructibile şi comune tuturor fiinţelor viï: aste molecule trec din corp în corp şi servă d'o potrivă la viaţa actuală şi la continuaţia vieţeï, la nutriţie, la crescerea fie-căruï individ şi dupŏ distrugerea corpuluï, dupŏ reducerea luï în pulbere, aste molecule organice, asupra cărora mórtea nu póte nimic, traesc în urmă, circulă în univers, trec în alte fiinţe şi duc cu dênsele nutrimentul şi viata: orï ce producţie, or ce re'nnoire, orï ce crescere prin greneraţie, prin nutriţie, prin desvoltare, suposă dar o destrugere precedentă, o schimbare de substanţe, un transport d'aste molecule organice care nu se 'mulţesc, dar care existând tot-d'auna în numĕr egal, fac ca natura se fie tot-d'auna d'o potrivă viă, pămêntul d'o potrivă populat şi tot-d'auna strĕlucitor de prima glorie a aceluia ce 'l a creat. Fiinţele viï ca să trăiéscă şi să se succede trebue să se distrugă între elle, asta este o lege nestrămutatĕ a Natureï. Domnia omuluï asupra animalelor este un drept legitim natural, ce are spiritul asupra materieï, şi acésta resultă din superioritatea sa, din nobleţa şi puterea sa intellectuală şi morală.

Omul a sciut să întindă domnia sa ca un stăpân asupra animalelor, a ales p'acelea a căror carne are gust bun, şi a făcut dintr'ênsele sclavi séŭ domesticï, 'ï a îmmulţit maï mult decât n'ar fi putut face natura 'şï a format turme numeróse şi prin îngrijirele ce are de dênsele, pare c'a dobîndit dreptul d'a le sacrifica. Dar el a întins ast drept mult maï departe de cât trebuinţele salle, căcï deosebit d'aceste speciï ce a suppus voinţeï salle, face resbel animalelor selbatice, passerilor, pescilor; nu se mulţumesce numaï cu acellea din climele nóstre, ci merge să caute maï departe pînĕ în miḑlocul mărilor nuoï alimente, şi natura întrégă pare că abia e de ajuns trebuinţelor salle nemoderate ş'a nestatornicilor salle dorinţe.

Omul consumă, înghite el singur maï multă carne de cât tóte animalele împreună, el e dar cel maï mare destructor, maï mult prin abus de cât pentru trebuinţă; în loc d'a se bucura cu modestie de bunurile ce 'ï s'aŭ dat, în loc d'a dispune cu dreptate, în loc d'a repara ceea ce 'ï a dat natura, el tot strică; omul bogat pune tótă gloria sa în a consuma, tótă mărimea sa, a perde într'o ḑi la masa sa maï mult decât ar trebui să trăiască maï multe familiï sărace, abuséză asemenea şi de animale şi de ómenï; ş'apoï tot-d'auna e flămând şi slăbesce în miserie, nu lucréḑă de cât ca să-şi satisfacĕ pofta nemoderată şi vanitatea âncŏ maï nesătiósă; şi ast-fel vătĕmând pe ceï-l'alţï prin lipsă, se vatemă pe sine prin exces.

Dupŏ om animalele care trăiesc cu carne sunt celle maï marï destructóre, sunt în acelaşï timp şi inemici Natureï şi rivali omuluï: numaï prin îngrijirï póte omul să'şï păziască turmele, passerele etc. de atacurile animalelor de pradă precum: ulcu, lupu, vulpea, dihoru etc. Numaï prin resbel continuŭ, póte el să'şï apere recoltele, fructele, producturile şi chiar vestmîntele de voracita-

tea (lăcomia) şórecilor, omiḑilor, lăcustelor ş'altor insecte, căcĭ insectele fac mult reŭ, pe când calul, boul, berbecele şi alte animale, ce pasc iarbă, nu numaĭ că sunt ceĭ maĭ bunĭ, ceĭ maĭ folositorĭ, ceĭ maĭ precioşĭ pentru om, pentru că 'l nutresc, 'l îmbracă, şi 'ĭ transpórtă greutăţile, dar âncô sunt aceia care consumă şi cheltuiesc maĭ puçin; în privinţa acésta boul este cel maĭ folositor, căcĭ dă pământuluĭ tot cât ia, ba ancô amelioră locul în care trăesce, îngraşe păsciunile unde séde pe când calul şi maĭ multe alte animale sărăcesc în puçinĭ anĭ celle maĭ bune liveḑĭ.

Dar nu sunt acestea tóte folósele ce animalele domestice daŭ omuluĭ: fărŏ boŭ, săraci şi bogaţi ar trăi cu mare anevoinţă, pământul ar fi necultivat, câmpiile şi chiar grădinele ar fi uscate şi sterpe, asupra luĭ sunt date lucrările câmpuluĭ, el este servitorul cel maĭ folositor al ţerranuluĭ, reazămul economieĭ câmpenescĭ şi forţa (puterea) agricultureĭ.

Altă dată boul era tótă avuţia ómenilor, şi astăḑĭ este âncŏ basa avuţieĭ staturilor, care nu pot să se susţie şi să înflorescă de cât pe cultura pământuluĭ şi pe crescerea vitelor, pentru că acestea sunt singurile avuţiĭ reale, tóte celle-lalte, chiar auru şi argintu, nefiind decât avuţiĭ arbitrare, monede de credit, n'aŭ altă valóre decât aceea ce le-o dă productul pământuluĭ.

Boul, nu póte ca calul, măgarul, cămila să pórte greutăţĭ, forma spateluĭ o arată, dar grosimea gâtuluĭ, lăţimea umerilor arată îndestul că este făcut ca să pórte jugu; ast-fel trage el maĭ bine şi este curios că obiceiul acesta nu e general şi că în unele provinţiĭ în Francia 'l silesce sĕ tragă cu córnele, cu tóte că atuncĭ 'l conduce maĭ lesne; el are capul şi umeri putemicĭ şi pare că a fost făcut într'adins pentru plug: masa corpuluĭ seŭ, încetinimea mişcărilor, pacienţa sa la lucru, tot pare că concură a face dintr'ênsul un animal pentru cultura câmpuluĭ şi maĭ capabil a învinge resistenţa pământuluĭ. Calul cu tóte că póte fi tot aşa de puternic ca şi boul, nu este d'opotrivă capabil la assemenea muncă ca dênsul, de şi în multe ţerrĭ calul (dupŏ cum am ḑis şi altă dată), este întrebuinţat la cultura pământuluĭ.

Omul ca să domesticéscă animalele de care a avut maĭ multă trebuinţa s'a servit de maĭ multe mijlóce — Unul din celle maĭ puternice mijlóce este fómea, printr'însa a putut el suppune o mulţime de animale, căcĭ nimic nu micşoréḑă maĭ mult energia animaluluĭ şi nu 'l dispune maĭ lesne la suppunere de cât fómea. Animal prinde o afecţie pentru acella care 'l îngrijesce, şi maĭ cu sémĕ déca 'ĭ dă alimente alese şi o locuinţă căldurósă, şi cu cât se va sili a 'l îngriji maĭ bine, cu atât cresce maĭ mult autoritatea omuluĭ — O altă trebuinţă nuoă şi artificială este aceea a mângâiereĭ spre es: calul, elefantul, pisica, cânele priimesc mângâierile nóstre ca nisce bine-facerĭ.

Aşa dar, prin fóme, prin mângâere, prin veghierĭ silite, omul descéptă trebuinţele animaluluĭ, dar nu le descéptă decât ca să mulţuméscă-le şi într'adevĕr numaĭ acolo unde începe bine-facerea din partea nóstră, începe şi domnia nóstră asupra animalelor.

(Va urma) *A.*

COMUNICAŢIĬ SCIINŢIFICE

PROCEDUL PENTRU CONSERVAREA CĂRNI

Animalul trebue tăiat d'odată dându'ĭ o lovitură în cap, care strebate creeru causându'ĭ o mórte grabnică, îndată 'ĭ deschide peptul şi descopere inima. Se face

apoĭ o tăietură de partea drépta a inimi şi de partea stângă ca să ésĕ sângele dintr'ênsa.

Dupŏ ce ese sângele şi încetéḑă d'a curge, întroducem un tub în partea stângă pânŏ in aorta (un vas mare prin care ese sângele din inimă şi se respândesce în tot corpu); acest tub fixat bine este în raport printr'un şurup c'un alt tub flexibil, ajungênd la un vas aşeḑat mult maĭ sus şi avênd într'ênsu o saramură bine stricorată, amestecată cu nitrat de potasă (aprópe 4 litri pentru 50 Kilog). Îndată ce şurupul va fi deschis liquidul ajunge la inimă şi trece prin tot systemul circulator în 4 saŭ 5 secunde pentru berbecĭ porcĭ saŭ alte animale de talia lor; 9—12 sec. pentru boĭ, curăţind vasele copilare[1] şi preparându-le pentru a duoa operaţie, ce se face dupŏ ce s'a astupat deschiderea făcută de partea dréptă. Acum vĕrsăm în butoiu amestecarea de preservativ care pĕtrunde în tot arborul circulator şi 'l umple umflând vasele góle. Maĭ ânteiu este absorbit de carnea ce încongióră vasele capilare şi prin diversele ţesseturĭ alle corpuluĭ, ce sunt îndată saturate; câte-va minute sunt de ajuns ca să se facă operaţia fărŏ machine şi cu prea pucină cheltuială. Treĭ quarturĭ de óră dupŏ injecţie animalul póte fi tăiat în bucăţĭ nu prea marĭ şi ca să le uscăm, se atârnă într'o cameră strebătută d'un curant de aer amestecat, daca voim cu pucin fum. Daca preparaţia se face într'o corabiă pe mare, carnea se atârnă pe catarturĭ, iar dacă este pe uscat se atârnă într'un cămin saŭ într'un loc bine aerisit.

Cu tóte că putem injecta tot felul de substanţe preservative, e maĭ bine să întrebuinţăm aceléa de care ne servim obicĭnuit: salamură, zahar, salpétru, nitrat de sodă, acid phosphoric, aromatice ect.; salamura şi salpetru sunt de ajuns pentru simpla conservare; atuncĭ un boŭ întreg póte fi conservat ca 3 leĭ şi 20 par, un berbece saŭ un porc cu 30 saŭ 35 par. Liquidul injectat póte fi rece saŭ cald, se întrebuinţéḑă fiert când trebue a expedui carnea în salamură, liquidul cald pĕtrunḑênd în carne închégă albumina, şi salamura nu póte s'o scótă.

Carnea înainte de ferbere trebue să fie spălată şi ţinută câte-va ore în apă; ea póte servi de bucate fierte saŭ fripte, şi de voim a face supă este bine s'o tăiem în bucăţĭ prea micĭ.—Unul din marile avantage astuiŭ nuoŭ procedeŭ este că n'are nicĭ un secret; tóte phasele operaţieĭ pot fi supraveghiate de aceia care voiesc să se asigureḑe de starea sănĕtăţi animalelor şi de buna cualitate a cărni; operaţia póte fi făcută vara şi tómna, când animalele nutrite cu iarba próspătă sunt maĭ sănetóse

La ajungerea corabieĭ într'un port, carnea póte fi preparată şi conservată pe loc, şi ast-fel dupŏ ce se prepară se aşéḑă în butoĭ şi se expeduiesc la orĭ ce epocă a anuluĭ. Carnea preparată ast-fel şi conservată póte fi mâncată dupŏ maĭ multe lunĭ ca cotlete, biftek; se face şi un fel de supă al căreĭ gust şi oparinţă nu lassă nimic de dorit, maĭ cu sémă pentru marinarĭ.

Încuĭbaţia (clocirea) artificială. Tótă lumea scie că Cloşca clocesce cu stăruinţă 21 de ḑile şi scóte puĭ, şi în tot timpul acestea se observă că aplică corpul eĭ peste elle ca să le încăldiască, le învârtesc cu ciocu ca să respêndéscă asupra lor o căldură potrivită.

În aniĭ din urmă s'aŭ încercat în Germania ca să scóţă puĭ într'un mod artificial, fărŏ se maĭ aibă trebuinţă de Cloşcă şi iată cum: se pune într'un cuptor d'ale fecondate şi li se dă căldură gradată şi omogenă (de vaporĭ saŭ de apă caldă circulând prin canalurĭ) egală cu aceea a corpuluĭ găini şi ast-fel că peste 21 de ḑille aŭ eşit pui din ghióce bine formaţĭ. Dar s'a observat că daca li s'a dat ceva maĭ multă saŭ maĭ pucină căldură de cât trebuia, corpul lor a eşit diform monstruos, adică: prin căldurĭ peste mĕssură capul remâne mic în proporţie cu corpul şi din contra daca căldura nu e de ajuns, capul se desvoltă maĭ mult în rapport cu corpul şi cu membrele lor. Iată cum omul se servă de căldurĭ ca sĕ clocéscă oule într'un mod artificial.

[1] Se numesc aşa, micĭ vase subţirĭ ca firele de pĕr prin care sângele din vine trece în arterii.

Typographia Stephan Rassidescu, Strada Némţéscă, Hôtelul Germany, No. 2